

DE ROMEINSE TIJD

58 voor Christus - 406 na Christus

De Romeinse Tijd begon in onze contreien in 57 voor Christus toen de Romeinse keizer Caesar Gallië onderwierp. Ons land behoorde tot het noordelijke deel van Gallië. In tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd, woonden hier geen barbaren toen de Romeinen kwamen, maar Keltische beschavingen, die wat technische ontwikkeling betreft op het zelfde peil stonden als de Romeinen. Men kende de kunst van het smeden van goud en zilver, het vervaardigen van siervoorwerpen, en voorwerpen van glas en aardewerk. In België zijn een aantal nederzettingen gevonden, die dateren uit de tijd voor Christus. De Keltische beschaving kende echter geen steden en agglomeraties. In feite bestond deze beschaving uit verscheidene stammen, die elkaar regelmatig bestreden. Het zijn de Romeinen geweest, die de organisatie en welvaart brachten. Naast onderdrukking brachten de Romeinen ook vrede, als buffer tussen de voordien onderling strijdende stammen. Met vele stammen werd een pact gesloten, en velen traden in dienst van de Romeinse overheersers. Er kwam handelsverkeer. Gemeenschappen en steden kwamen tot ontwikkeling, en er ontstonden stedelijk agglomeraties en provincies. Dit was het begin van een staatkundige indeling. De regio kan zeker wel welvarend worden genoemd.

Vele gewelddadige en verwoestende invallen van de Franken en zware overstromingen in de Betuwe en het kustgebied, brachten de Romeinse macht hier in 260 aan het wankelen. Ze zijn zelfs helemaal even weggeweest, en rond 284 was het een ware puinhoop in Gallië. De Romeinse keizer Diocletianus wist orde op zaken te stellen en keerde het tij. De Romeinen kwamen weer terug en namen het heft weer stevig in handen. Er ontstond een tweede bloeiperiode. Onderlinge strijd in het verzwakte Rome, waarbij zelfs Germaanse stammen te hulp werden geroepen, verzwakte het regiem hier opnieuw. Vanaf 365 vielen de Germanen en Saksen meermaals de Nederlanden binnen. Zelfs Italië werd zelf rechtstreeks bedreigd door Germaanse stammen uit het noorden. De Romeinen trokken zich opnieuw terug en de grenzen van de Nederlanden werden niet langer bewaakt.

In 400 bezet een Frankische koning het stadje Doornik. Hij zou de basis gaan vormen voor het latere rijk van Karel de Grote.

Op oudjaarsavond 406 trekken grote aantallen Germaanse stammen de regio binnen. Deze invasie bracht een einde aan de tijd van de Romeinen en zou de tijd inluiden van de Volksverhuizingen, waarin vele stammen ons land binnentrokken, al dan niet op doorreis.

Het zijn pas veel later de Franken geweest, die weer orde op zaken stelde. Klik hier voor een verklaring van de gebruikte pictogrammen.

JAARTAL	PERIODE	BEWIND	GEBEURTENISSEN	
>> 58 BC	De tijd voor de Romeinen.		 Diverse andere gebeurtenissen buiten onze regio in de periode voor 58 voor Christus	
	Dit is de laatste periode van het <i>La-Tene</i> -tijdperk, het laatste deel van de IJzertijd.			
				776 BC Eerste olympische spelen
				384 - 322 BC Aristoteles
				201 - 133 BC Romeinen veroveren Hispanië
				216 BC Hannibal (Chartageens veldheer) trekt over de Alpen en verslaat de Romeinen
			148 BC Romeinen veroveren Griekenland	
58 BC		Verove- Julius	Caesar begint met het veroveren van Gallië.	

57 BC	Late IJzertijd	ring van Gallië	Caesar	Caesar wil de <i>Belgae</i> (stammen tussen de Seine, de Marne en de Rijn) onderwerpen.
56 BC				Caesar komt vaak tussenbeide bij oorlogen tussen de verschillende Keltische stammen in België Caesar onderwerpt de kustvolkeren tijdens een zeeslag bij Bretagne.
55 BC				Julius Caesar wordt consul van Gallië.
54 BC				Zwaarste verlies van Caesar tijdens de Gallische oorlogen (Ambiorix). Verdwijnen van Eburonen, ontstaan van de Tongeren.
51 BC				Vaststellen grenzen van Gallië; de Friezen waren reeds bekend.
51 BC 12 BC		Bataven Caninefaten	Augustus	Bataven vestigen zich in de Betuwe, Canninefaten in de duinstreek van Holland .
50 BC				Caesar heeft geheel Gallië onder controle.
27 BC			Augustus keizer van Rome.	
12 BC			Veldtochten van Drusus in de Nederlanden.	
12 BC			Begin van de Romeinse overheersing	
9 BC			Eind veldtochten van Drusus	
			Aanleg waterstaatkundige werken in Nederland (de Drusugracht = Neude?, de Drusudam bij Pannerden?). Tevens in deze periode de aanleg van het legerkamp Castra Vetera bij Xanten.	
9 NA C			✘ Slag in het Teutoburger Woud : Het Romeinse leger van Neder Germanië wordt verslagen door de Germanen. Dit is de eerste aanzet om niet de Elbe als grensrivier van het Romeinse Rijk te maken. Drusus ? en wordt vervangen door Tiberius.	
14 - 37			Tiberius	Tiberius keizer van Rome. Germanicus (zoon Drusus) onderneemt veldtochten in Germanië en richt het kamp Vechten bij Utrecht op als proviandplaats.
28		Frie		Begin van de opstand van de Friezen tegen Tiberius.
37 - 41			Caligula	Tiberius exit, Gaius Caligula keizer van Rome.

41 (TOT 45)			Claudius	Caligula exit, Claudius keizer.
43				Verovering van Brittannië
47				Eind van de Frieze opstand. De Friezen onderworpen door Corbulo. Deze heeft daartoe de <i>Gracht van Corbulo</i> laten graven. Dit is waarschijnlijk de Leidse Vliet.
± 50				 Claudius sticht de stad Keulen
				Tijd van het luxueuze "Terra Nepra" aardewerk, gefabriceerd, in Frankrijk (tot ± 70)
				Claudius besluit dat de Rijn en niet de Elbe als grensrivier van het Romeinse Rijk geldt. De aanleg van forten langs de Rijn (Valkenburg), Utrecht , Nijmegen en wegen op de hogere riviereeuvers zijn ter verdediging van de noorgrens van het Romeinse Rijk. Tongeren wordt uitgebreid en wordt daardoor tot belangrijkste stad in de Nederlanden tijdens de Romeinse overheersing.
				Exit Claudius, opgevolgd door Nero.
54 - 68			Nero	Nero †, Galba neemt de macht in handen.
68			Galba	
69	Flavische peri	Bataafse opstand	Otho	 Bataafse opstand. Opstand van de Bataven onder leiding van Julius Civilis. Vele vestigingen aan de Rijn worden ingenomen, mede omdat de Romeinse troepen gedemoraliseerd zijn. Otho aan de macht als legeraanvoerder van de Romeinse legers in de Rijnstreek, gevolgd door Vitellius. Deze gaat naar Rome en neemt het Rijnleger mee.
			Vitellius	
69 (- 79)			Vespasianus	
79 (- 81)			Titus	
70				
				Vrede tussen de Bataven en de Romeinen. De vrede is getekend terwijl beide partijen op een verwoeste brug over een rivier stonden. De Bataven zijn daarna de beste bondgenoten van de Romeinen geworden. De naam "Bataven" is spoedig daarna verdwenen,

Voorkomen van Terra Nepra aardewerk

				mogelijk zijn ze in de Franken opgegaan.	
				De provincies <i>Germania</i> en <i>Belgica</i> worden afgebakend. Tevens de ontwikkeling van <i>civitates</i> (onderafdeling provincie, later: hoofdplaats van district), <i>pagi</i> (gouwen), het wegennet, en <i>vici</i> (dorpen). In Elst (in de Betuwe) is een tempel gebouwd als symbool van de vrede tussen Bataven en Romeinen, en ter verering van de Bataafse oppergod <i>Hercules Magusanus</i> .	
77				De Romeinen ondernemen een strafexpeditie tegen de Bructeren, ten oosten van Nijmegen. Een aantal jaren later zijn de Bructuren van het toneel verdwenen.	
79				Uitbarsting van Vesuvius, verwoesting van Pompeï	
81 - 96			Domitianus	Domitianus gaf de twee militaire gewesten langs de Rijn de status van provincie: Germania Inferior (hoofdplaats Keulen) en Germania Superior (hoofdplaats Mainz)	
92				Legioinvesting Neuss wordt ontruimd wegens succes van de Romeinse macht	
96			Nerva		
98				Exit Nerva	
98		Bloetijd van de Romeinse bes	Trajanus Het Romeinse Rijk anno 100	Keizer Trajanus brengt een definitief bestuur in langs de Rijn. Nederland en Oost-België maken deel uit van de provincie 'Germania Inferior'. West-België behoort tot de provincie Belgica. De handel bloeit op. Ulpia Noviomagus (Nijmegen) krijgt de status van municipum. Dit is de hoofdstad van een civitate, en de stad krijgt daarmee een grote mate van zelfbestuur.	
± 100				Algemeen voorkomen van vensterglas	
104				Het 10e legioen te Nijmegen wordt vervangen door een kleiner legioen, de vestiging te Cuyk wordt opgeheven.	
117				Hadrianus	Trajanus • , gevolgd door Hadrianus
120					Hadrianus geeft het <i>Forum Hadriani</i> (bij Voorburg) marktrechten
138					Exit Hadrianus

138-161		Antonius Pius		
161-180		Marcus Aurelius	Het begin van de bloeitijd van de Romeinse macht in de Nederlanden	
170			De Castella van Nijmegen worden definitief opgeheven. Nijmegen verkeert in een zekere welstand.	
172-174			Romeinse kust-verterking in Aardenburg. Het Forum Hadriani krijgt ommuurde grachten ivm plundertochten van de <i>Chauken</i>	
±180	Frankische invallen		Het begin van de Frankische invallen	
187			<i>Vaandelluchtigen</i> verenigen zich en vallen Gallië en Spanje binnen	
193		Septimius Severus	Septimus Severus wordt keizer. Hiermee begint de dynastie van de <i>Severi</i>	
		Het Romeinse Rijk in 200	De bloeitijd van het Romeinse Rijk in de Nederlanden. Langs vele handelswegen ontstaan <i>vic</i> i (hier: landelijke agglomeraties) die wel de bestuurlijke vorm van een stedelijke agglomeratie hebben maar eigenlijke steden zijn er niet.	
±200			 De Romeinen maakten nederzettingen waaronder Maastricht , Nijmegen en Utrecht . In de tweede eeuw groeide de landbouw en handel onder de Romeinen.	
211		Caracalla Severus	Caracalla Severus wordt keizer	
213			Caracalla vocht tegen de Germaanse stam de Allemannen (Allemands), een verzameling van stammen, waaronder de Sueven en de Hermunduri.	
217		Elagabalus Severus		
235		Alexander Severus ?	Alexander vermoord tijdens veldtocht tegen Franken (Mainz). Einde van de regering van de <i>Severi</i> -dynastie	
			Verschillende Romeinse soldaten-keizers volgen elkaar in deze periode op. Meer informatie op deze link.	 Een aantal vicis groeien uit tot stedelijke agglomeraties: <i>Tumacum</i> (Doornik), <i>Coriovallum</i> (Heerlen), Maastricht . Zo bevond Coriovallum zich op de kruising van de Romeinse wegen van Bavai-Keulen en Xanten-Aken. De Rijngrens in de Nederlanden wordt opgeheven als

				gevolg van de overstromingen in het Betuwe-gebied.	
253			Gallienus (253-268)		
±256				Invalen van de Germanen beginnen elkaar op te volgen	
258	De tijd van de Frankische invallen				De Franken trekken rondom Keulen de Rijn over. De eerste golf vernielde veel plattelandsdorpen, vici en villae, voornamelijk in het huidige België.
259					De tweede Frankische inval liet verwoestingen achter in de Eifel, en het gebied van Reims tot aan Parijs. Ook vanuit dit gebied trekken de Franken naar het noorden en vallen België binnen. De Franken trekken ook verder naar Spanje. Franken vallen de Betuwe binnen. Het Forum Hadrianum wordt opgegeven. De Castella langs de Rijn worden verlaten. De Romeinen beginnen zich terug te trekken.
±260			Postumus als bevelhebber van het Bataafse leger	De Bataafse legercommandant Postumus laat zich door zijn troepen tot keizer uitroepen. Hij houdt de Franken enige tijd tegen. Hij herstelde het centrale gezag en legde de basis van het <i>Gallische Rijk</i> (Gallië, Brittannië, Spanje). Hij treedt ook op tegen zeerovers (de <i>Kustfranken</i> , ±260 - 261)	
266				Postumus treedt nogmaals op tegen de Kustfranken. Hij brengt de orde terug in het Bataafse gebied.	
267				De verwoesting van Trier, de belangrijkste stad in Germania	
268			Victorinus	Exit Gallienus. Victorinus is de eerste "Gallische" keizer	
270			Tetricus	Tetricus, de 2e Gallische keizer. De verwoesting van Nijmegen door de invallen van Frankische stammen	
273				Romeinse vesting te Aardenburg verwoest	
274			Aurelianus	Tetricus wordt overwonnen door Aurelianus	
275	Overstrooming	Bevolking verdwenen		De verwoesting van de vicus Fontaine-Valmont (Henegouwen). Deze stad was rijk en had een ingenieus aquaduct. Zware overstromingen in het kustgebied: Het rivierengebied en het Scheldegebied, alsmede de kuststromen lopen	

				<p>onder water (<i>Duinkerken-II transgressie</i>).</p> <p>De Gallo-Romeinse bewoning in de kustgebieden is door invallen van de Franken en de overstromingen verdwenen</p>	
275-276				<p>De zwaarste Germaanse aanvallen. Het kustverdedigingssysteem is ingestort. Trier, Doornik, Tongeren, en het platteland worden verwoest.</p>	
284	Wederopbouw van de Romeinse macht	Diocletianus (284-305)		<p>Gallië is inmiddels verwoest. Keizer Diocletianus. Hij weet de invallen van de Franken tot staan te brengen en brengt het Romeinse gezag terug.</p>	
286		Diocletianus	Maximianus	<p>Maximianus wordt mede-keizer en regeert over het noordelijk gebied. Zetelt in Trier. Causarius onderneemt strafexpeditie tegen Kustfranken en zuivert kustgebieden van Brittannië en Gallië van zeepiraten</p>	
287			Maximianus	Causarius	<p>Causarius sticht het Britse Rijk en laat zich tot keizer uitroepen. Hij verslaat Maximianus in een zeeslag en wordt daardoor mede-keizer. Maximianus treedt op tegen Franken bij Keulen. Trier wordt weer verwoest.</p>
±290					<p>Maximianus onderwerpt Batavia, waar Franken zich hebben gevestigd. Hij steekt de Rijn over en vestigt een kamp, waarschijnlijk bij Ermelo.</p>
293					<p>Instelling van de Tetrarchie (4 keizers). Constantinus Chlorus wordt (mede-)keizer van Gallië</p>
293					<p>Constantinus Chlorus verslaat Causarius. Causarius ? door Allectus; neemt macht Brittannië over.</p>
294-295			Diocletianus	Constantinus	<p>Constantinus Chlorus treedt tegen Franken in Rijndelta op ivm samenwerking Franken met Causarius.</p>

296				Constantinus Chlorus steekt over naar Brittannië en verslaat Allectus		
± 300		Diocletianus Het Romeinse Rijk in 300			Maximianus Herstel van de Rijnrens. Het zijn voornamelijk de Franken die de Nederlanden bevolken. De Franken vormen een coalitie van Germanenstammen: Sicambren, Bructeren, Tencteren, en Bataven. Er zijn twee groepen: de Ribuariërs (omgeving van Keulen) en de Saliërs (Betuwe). <i>De Chinezen vinden het kompas uit</i>	
306		Constantijn de Grote (-337)				
313						
337						
341		Constantius Chlorus (337-350)	Constantijn II (337-361)			Exit Constantijn de Grote.
342						De Saliërs (Franken) mogen zich van de Romeinen in Batavenland vestigen
343						De eerste Frankische vestiging ten zuiden van de Rijn is een feit.
						Servatius, Bisschop van Tongeren, neemt deel aan de christelijke bisschoppensynode in Serdica.
	Onderlinge strijd			Constantijn II haalt Germaanse stammen te hulp voor onderlinge machtsstrijd met Chlorus.		
± 350		Julianus (353-363) in De Nederlanden		Constantius Chlorus exit Leger-aanvoerder Julianus (Julius de Afvallige) voort oorlogen in de Nederlanden.		
	Overstro Frankisch	Meerdere keizers in deze periode		Er zijn weer overstromingen. De rivieren worden breder door het stijgende zeewater. Germaanse stammen beginnen zich te roeren. Germaanse stammen gaan op in de Friezen in het Noorden, de Saksen in het Oosten en de Franken in het Zuiden. De Germanen vallen de Romeinen regelmatig aan.		

				De Rijnforten worden verlaten. Germanen vallen België binnen en plunderen Romeinse <i>villae</i> .	
357				✕ De Slag bij Straatsburg: De Alamannen vielen (opnieuw) het West-Romeinse rijk binnen maar bij deze slag werd hun leider gevangen genomen.	
± 358				Salische Franken mogen zich van Julius de Afvallige vestigen in Toxandrië, het huidige Noord-Brabant. Dit, omdat hun gebied met wateroverlast te kampen heeft.	
359				Servatius, Bisschop van Tongeren, neemt deel aan de christelijke bisschoppensynode in Rimini.	
361		Julianus de Afvallige		Constantijn II exit. Julius de Afvallige wordt keizer. Einde van de oorlogen van Julius de Afvallige. De forten langs de Rijn grens worden hersteld.	
363				Julianus exit. Het begin van het einde van de Romeinse macht	
365	Germaanse invallen			Julianus †, Germanen steken de Rijn over bij Keulen.	
367				Germanen en Saksen veroorzaken moeilijkheden langs Kanaalkust	
368-373				Nieuwe aanvallen van Germanen en Saksen.	
373				Saksen worden door Romeinen overwonnen bij <i>Deusone</i> (Diesen, Noord-Brabant).	
388				Franken (onder Theodosius) steken Rijn over bij Neuss (Düsseldorf) en dringen door tot in het Kolenwoud (België) Arbogastes (Romeinse legeraanvoerder) verslaat hen en drijft ze terug tot de andere kant van de Rijn. De situatie in de Nederlanden verslechtert.	
					Italië wordt bedreigt door invallen Goten en Wandalen. Een groot deel van het leger in Noord-Gallië wordt teruggetrokken naar Italië. De Grenzen zijn nu niet meer bewaakt en staan volledig open. Een grote inval kan niet lang meer uitblijven (406).
393					Laatste olympische spelen. Deze worden verboden door Honorius in 394
395			Honorius (395-423)		

± 400		<p style="text-align: center;">Verschillende keizers</p> <p style="text-align: center;">Het Romeinse Rijk in 400</p>	<p>Clodio (koning der Salische Franken) bezet Doornik. Invasie van Angelen en Saksen in het Friese gebied. Ze bouwen primitieve hutten tussen de Groningse en Frieze stallen op de wierden en terpen. De meesten trekken verder, richting Brittannië. De huidige Friezen komen voort uit de vermenging van de indringers die gebleven zijn en de Friezen.</p> <p>Germaanse stammen vallen Gallië en Spanje binnen.</p>
406	<p style="text-align: center;">De Grote invasie van Germanen in Gallië.</p>	<p style="text-align: center;">Marcus</p> <p style="text-align: center;">regeerde in deze periode</p>	<p>Op oudjaarsavond 406 trekken Wandalen, Bourgondiërs, Sueven en Alanen massaal de Rijn over bij Mainz. Gallië wordt geheel overspoeld. Constantius III (Engeland) valt Gallië binnen en strijdt tegen de Germanen maar verliest uiteindelijk.</p>
> 406		<p style="text-align: center;">De Romeinse macht is in de Nederlanden verdwenen</p>	<p>Salische Franken breiden hun gebied naar het zuiden uit.</p>